

ภาคผนวก ก

ภาพพื้นที่ชุมชนหนองหอยและภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ ก-1 ป้ายบอกทางเข้าโครงการหลวงหนองหอย

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-2 พื้นที่บริเวณชุมชนหนองหอยเก่า

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-3 พื้นที่ทำไร่ของชาวม้งในชุมชนหนองหอย

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-4 ชาวม้งในชุมชนหนองหอยเดินไปทำไร่

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-5 บรรยายเวลาวันเปิดเวทีชุมชน
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-6 สัมภาษณ์นายช้วนที่ไฟรวัลย์ หมอสมุนไพรบ้านหนองหอย
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-7 สัมภาษณ์กลุ่มสตรีชาวเมือง

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-8 นายชั่ว-นางช่าย นทีไพรวัลย์ สามีภรรยาหมอลำมโนไพรบ้านหนองหอย

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-9 การประชุมจัดทำหลักสูตรร่วมกับคณะครูโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2 ครั้งที่ 1

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-10 การประชุมจัดทำหลักสูตรร่วมกับคณะครูโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2 ครั้งที่ 1

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-11 การประชุมจัดทำหลักสูตรร่วมกับคณะครูโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2 ครั้งที่ 2
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ก-12 การประชุมจัดทำหลักสูตรร่วมกับคณะครูโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2 ครั้งที่ 2
ที่มา : ผู้เขียน

ภาคผนวก ข

สมุนไพรรักษาบ้านมั่งบ้านหนองหอย

ภาพที่ ข-1 เห่าจิ้งผู้ล่า(ภาษาเมือง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้พุ่มเล็ก สูงประมาณ 10 – 15 ซม. ใบเรียวยาวขอบใบหยัก ได้ท้องใบสีม่วง

การขยายพันธุ์

โดยการแตกต้น

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ทั่วไป ชอบที่ชุ่มชื้น

การใช้ประโยชน์

ใช้ส่วนใบนำมาต้มกับไถ่เป็นสมุนไพรบำรุงสุขภาพ

ฤดูกาล

ทุกฤดู

ภาพที่ ข-2 เจ้าคุณห้า(ภาษาเมือง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ล้มลุกสูงประมาณ 25 ซม. ใบเรียวยาวสลับขึ้นจากกอใต้ดิน

การขยายพันธุ์

เหง้า

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ป่า / ไร่ / สวนข้างบ้าน

การใช้ประโยชน์

เป็นสมุนไพรนำเหง้ามาต้มดื่มรักษาไข้มาเลเรีย

ฤดูกาล

เจริญเติบโตในฤดูฝน เก็บเหง้าขยายพันธุ์ฤดูหนาว

ภาพที่ ข-3 เย้าจ้อหล้า(ภาษาม่วง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ล้มลุกเลื้อยตามพื้นดิน ใบออกตามข้อเรียวยาว ก้านและใบมีสีม่วงปนเขียว

การขยายพันธุ์

นำต้นมาปักชำ

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ทั่วไป

การใช้ประโยชน์

ใช้ยอดอ่อนของต้นว่านท้องใบม่วง ต้มกับไก่กินบำรุงกำลัง แก้ปวดเมื่อย

ฤดูกาล

ทุกฤดู เจริญเติบโตได้ดีในฤดูฝน

ภาพที่ ข-4 หนุ่้าสีแดง (ผักแพวแดง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นพืชล้มลุกอายุหลายปี สูง 20 – 25 ซม. ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่ ก่อนข้างกลม ขนาด ๒ - ๔ x ๓ - ๖ เซนติเมตร ขอบใบเรียบหรือหยักเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายใบ โคนมน แผ่นใบมีแถบขวางสีชมพู ดอกเป็นช่อเกิดที่ปลายยอด

การขยายพันธุ์

โดยเมล็ดหรือปักชำต้น

ถิ่นที่อยู่อาศัย

พบได้ทั่วไป

การใช้ประโยชน์

ใช้ยอดต้มกับไก่กินเป็นยาบำรุงเลือด

ฤดูกาล

ออกดอกช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม

ภาพที่ ข-5 ชั่วจะบังจั่ว(ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้พุ่มสูงประมาณ 5 – 10 ซม. ใบใหญ่กว้างเรียวยาวขอบใบหยัก

การขยายพันธุ์

โดยการแตกต้น

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ป่า ที่ชุ่มชื้น

การใช้ประโยชน์

นำใบมาต้มเป็นยาบำรุงร่างกาย

ฤดูกาล

ทุกฤดู

ภาพที่ ข-6 ตังกี้(ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ยืนต้น ลำต้นสูงประมาณ 10 + 20 ซม. รูปใบมีลักษณะเป็นแฉก ขอบใบมีหยัก

ออกดอก สีขาว

การขยายพันธุ์

เมล็ด / แแตกกล้า

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ไร่ สวน

การใช้ประโยชน์

เป็นยาสมุนไพรใช้ต้มใส่ใ้ไก่บำรุงร่างกาย

ฤดูกาล

ปลูกได้ทุกฤดูกาล

ภาพที่ ข-7 เห็ดขี้เหล็ก (ภาษาวัง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้เลื้อยล้มลุก ลักษณะลำต้นช่อ มีลักษณะใบคล้ายกับรูปหยดน้ำ ออกสลับกับลำต้น
หนึ่งลำต้นมีประมาณ 10 – 15 ใบ

การขยายพันธุ์

ปักชำ

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ทั่วไปและอากาศชื้น

การใช้ประโยชน์

เป็นยาสมุนไพรใช้ต้มแก้ปวดเมื่อยรักษาโรคกระเพาะ

ฤดูกาล

ปลูกได้ทุกฤดูกาล

ภาพที่ ข-8 เยาจอก(ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ล้มลุกเลื้อยตามพื้นดิน ใบออกตามข้อเรียวยาว ก้านและใบมีสีเขียว

การขยายพันธุ์

โดยการแบ่งต้นปักชำ

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ทั่วไปชอบที่ชุ่มน้ำ

การใช้ประโยชน์

เป็นสมุนไพรใช้ต้มกับใบไค้ตำรักษาโรคกระดูกแตก

ฤดูกาล

ทุกฤดู

ภาพที่ ข-9 หอมสังเจ(ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ล้มลุก ใบเดี่ยวสลับ ขนาดกว้างและยาว มีเหง้าใต้ดิน

การขยายพันธุ์

เหง้า

ถิ่นที่อยู่อาศัย

ป่า / สวนรอบบ้าน ชอบที่ร่มรำไร

การใช้ประโยชน์

เป็นยาสมุนไพรใช้ใบมาต้มน้ำรักษาการปวดท้อง

ฤดูกาล

ทุกฤดู เจริญเติบโตในช่วงฤดูฝน ฤดูหนาวจะเก็บเหง้าไว้ทำพันธุ์

ภาพที่ ข-10 สมุนไพรต่างๆที่ใช้ต้มกับไก่ซึ่งเชื่อว่ารับประทานบำรุงร่างกาย
ทำให้เลือดลมดีขึ้น หายจากอาการป่วยได้เร็ว
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ ข-11 เจริง้า(ภาษาม้ง) กระชาย รังไก่ รังหมู
ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : นำสมุนไพรทั้ง 4 ชนิด มาต้มดื่มบำรุงครรภ์

ภาพที่ ข-12 ขาไก่ป่า ขานกอินทรีย์ ลูกข้าง
ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : นำสมุนไพรรทั้ง 3 ชนิดไปแช่น้ำร้อนดื่มแก้อาการเวียนศีรษะ อาเจียน

ภาพที่ ข-13 มั่นอ้า(ภาษาผึ้ง)
ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : นำมาทูปให้ละเอียด หรือรับประทานสด ๆ แล้วตามด้วยน้ำแก้อาการกินผิด

ภาพที่ ข-14 ดอกลิ้น (ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : ตัดเป็นแว่นเล็ก ๆ แล้วนำมาแช่น้ำร้อนดื่มรักษาโรคเกี่ยวกับเลือดจาง

ภาพที่ ข-15 ใบคว่ำตายหงายเป็น

ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : นำมาทุบเบา ๆ แล้วนำไปจี้(ย่าง)ไฟแล้วแช่น้ำร้อนดื่มรักษาอาการปวดท้องด้วยโรคกะเพาะอาหาร

ภาพที่ ข-16 ตีนแตน

ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : ตัดนิ้วมาหนึ่งนิ้วนำไปนึ่งไฟแล้วอมไว้ในปากบรรเทาอาการเจ็บคอ และรักษาอาการกินผิด

ภาพที่ ข-17 กิ่งเสื่อโค้ง (ภาษาม้ง)

ที่มา : ผู้เขียน

วิธีใช้และสรรพคุณ : เมื่อได้รากสด ๆ มาแล้วนำไปตากให้แห้งก่อน เมื่อจะใช้นำมาหั่นเป็นแว่นเล็ก ๆ นำไปต้มดื่มเป็นยาบำรุงร่างกาย มีสรรพคุณใกล้เคียงกับเขากวางอ่อน ปัจจุบันถือเป็นพืชสวน

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ที่ผู้วิจัยได้จัดทำร่วมกับคณะครู อาจารย์ โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

เวลา ๕ ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่..

.....

สาระการเรียนรู้ที่ ๑ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว ๒.๒ เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ตัวชี้วัดที่ ๑ สืบค้นข้อมูลและอภิปรายแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

ตัวชี้วัดที่ ๒ วิเคราะห์ผลของการเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์ต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ ๓ อภิปรายผลต่อสิ่งมีชีวิตจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทั้งโดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

ตัวชี้วัดที่ ๔ อภิปรายแนวทางในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดที่ ๕ มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้ - สืบค้นข้อมูลและอภิปรายแหล่งสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่น

- แนวทางในการอนุรักษ์สมุนไพรพื้นบ้าน

สาระสำคัญ

เรียนรู้แหล่งสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่นและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลและอภิปรายแหล่งสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
๒. นักเรียนสามารถนำสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้ในการรักษาเบื้องต้นได้
๓. นักเรียนสามารถอภิปรายผลจากการใช้สมุนไพรพื้นบ้านได้
๔. นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านแก่ผู้ที่สนใจได้

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้การสืบค้นข้อมูลและอภิปรายแหล่งสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
๒. เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านและเรียนรู้วิธีการนำมาใช้ในการรักษาเบื้องต้น
๓. เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้และอภิปรายผลจากการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน
๔. เพื่อให้ นักเรียนถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านแก่ผู้ที่สนใจ

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูพุดคุยซักถามนักเรียน ว่านักเรียนเคยใช้สมุนไพรพื้นบ้านรักษาอาการเจ็บป่วยหรือไม่ นักเรียนรู้จักสมุนไพรพื้นบ้านอะไรบ้าง

ขั้นกระบวนการสอน

๑. ให้นักเรียนอภิปรายว่าหากนักเรียนมีอาการเจ็บป่วย นักเรียนจะใช้สมุนไพรชนิดใดมารักษาอาการเบื้องต้นได้บ้าง ให้นักเรียนเขียนไว้บนกระดาน
๒. ให้นักเรียนสืบค้นแหล่งที่อยู่ของสมุนไพรพื้นบ้านที่จะนำมารักษา คนละ 1 อย่าง
๓. ให้นักเรียนนำสมุนไพรพื้นบ้านที่สืบค้นมาได้มาแสดงหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายสรรพคุณและวิธีการใช้ตลอดจนแหล่งที่อยู่ของสมุนไพรนั้น ๆ

ขั้นสรุป

นักเรียนนำสมุนไพรพื้นบ้านที่สืบค้นมาได้มาแสดงหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งอธิบายสรรพคุณและวิธีการใช้ตลอดจนแหล่งที่อยู่ของสมุนไพรนั้น ๆ

สื่อการเรียนการสอน

๑. ตัวอย่างสมุนไพรมะ
๒. สาธิตวิธีการใช้สมุนไพรมะ
๓. ตัวอย่างแผ่นพับอธิบายสรรพคุณและวิธีการใช้สมุนไพรมะ

การวัดและประเมินผล

วิธีวัด ๑. สังเกต จาก

๑.๑ การอธิบายสรรพคุณและวิธีการใช้สมุนไพรมะ

๑.๒ การทำงานและการสาธิตการใช้สมุนไพรมะ

๒. ตรวจสอบผลงาน

๒.๑ ตรวจสอบแผ่นพับที่ทำเสร็จแล้ว

เครื่องมือวัด

๑. แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณและวิธีการใช้สมุนไพรมะ

๒. แบบประเมินแผ่นพับ

เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนผ่านการประเมินทุกรายการในระดับ ๒ ขึ้นไป

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียนเจ้าแม่หลวงสุพรรณบุรี อำเภอแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่

ที่ ศธ 04048017 / 83 วันที่ 8 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขออนุญาต

เรียน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่

ตามที่คณะกรรมาธิการ "โครงการหลวง : การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน
ในโครงการหลวงหนองหอย ต.แม่แรง อ.แม่วัง จ.เชียงใหม่" ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสภาวิจัยแห่งชาติ
ตั้งแต่ปี 2553 และได้ร่วมกับคณะครูของโรงเรียนเจ้าแม่หลวงวิทยาคม ดำเนินการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาในสังกัดของหลักสูตรท้องถิ่นระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 สาระการเรียนรู้ ดังนี้

บันทึกทางโรงเรียนได้มีมติเน้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าวแล้ว จึงเรียนมาเพื่อ
ทราบ และขอขอบคุณท่านมาก ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(นายสิทธิศักดิ์ สุวรรณโพธิ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าแม่หลวงสุพรรณบุรี 2

ประวัตินักวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวศศิธร ศรีรัตน์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Sasitorn Srirat
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 5404 00529 47 5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. สถานที่ทำงาน
หลักสูตรภาษาญี่ปุ่น สาขาวิชาภาษาตะวันออก ภาควิชามนุษยศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
202 ถ.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่
โทร. 053-885-5751 แฟกซ์ 053-412-477
e-mail : ksitorn@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา

2535	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาญี่ปุ่น) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2538	Cert. in Long-term Japanese Teaching Training, Japan Foundation, Urawa Japan
2542	Cert. in Completion of Research Tokyo University of Education Japan